

האם מדינת ישראל היא מדינה עברית?

מאת שלמה פרלה/גרהמסטון

המדברים על יהדות של מוסר, ויש מי ש- מדברים על יהדות ההסטוריה, ואילו דעה אחרת רואה במושגים אלה גילויים של תר- פעה בסיסית אחת. נאמן לדעה האחרונה סבו- רני כי הקיום היהודי לדורותיו על כל גילוייו נובע מתוך תחומה של ההלכה: לא קיים מו-

סר יהודי ספציפי כשם שלא קיימת פילוסופיה יהודית ספציפית. קיימת אך ורק הלכה יהודית. אפילו הקנוניזציה של התנ"ך הינה אחת מפירותיה של ההלכה, והיתה זו היא אשר תוך זיקת גומלין עם ההסטוריה קבעה את פרצופו של העם היהודי. מבחינה הסטו- רית אי אפשר לדבר על יהדות שאיננה יהדות הלכה. אמנם נכון הוא שהיתה קיימת אגדה והיו קיימות צורות שונות של מיסטי- ציום, אך רק ההלכה היתה בעלת תקפות (Validity) גורמטיבית והיתה זו היא שעצבה תופעות המיוחדות לקיום היהודי. תנועת החסידות שהעלתה רעיונות מסטיים ומשיחיים נשארה בתחומה של היהדות ואילו השבתאות מצאה עצמה מחוצה לה. הראשונה לא שלחה ידה בעמודי ההלכה, בעוד שהשנייה עשתה כן ונפגעה.

שומעים אנו רבות את הפראזה שמדינת ישראל חייבת להיות מושתתת על ערכי צדק סוציאלי, מוסר הומאני וכו', אולם חייב להיות ברור כי לכל אותם ערכים אין קיום עצמאי ביהדות ואין הללו שואבים כחם אלה מהערך היהודי הספציפי הבסיסי, הווי אומר: ההלכה.

מדינת ישראל איננה מדינת הלכה אלא מדינת חוק חילונית ומטעם זה גרידא ניתן לראות בה מדינת יהודים יותר מאשר מדינה יהודית, אך השקפה מעמיקה יותר תלמדנו כי למרות זאת ניתן למצוא צדוק מה לראות בה גם מדינה יהודית, וזאת מהטעמים הבאים:

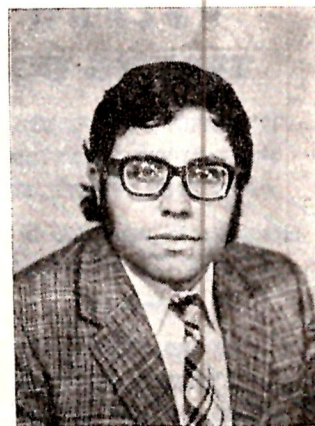
א. אין הפרדה מוחלטת בין הערכים ההלכתיים ובין חוקי המדינה: חוק השבות, חוק השבת והמועדים, חוק הכשרות הארצי במקומות צבוריים, חוקת השבת והכשרות במחנות צה"ל וחוקי האישות הנם חוקי הלכה מובהקים. במיוחד אפשר לראות בחוקי השבות והאישות תופעות חשובות מאוד ביצירת צביון יהודי ל- מדינה.

ב. יחסי הגומלין המיוחדים בין המדינה ובין העם היהודי ב- תפוצות שואבים כחם מעקרון "כלל ישראל" שהיה דומיננטי בקיום היהודי לדורותיו ואשר מושתת כלו, הן מהבחינה התאולוגית גור- מטיבית והן מהבחינה ההסטורית על תקפותה של ההלכה. אמנם הנתונים הנוכחיים מצביעים על כך כי רובו של העם כיום איננו שומר הלכה (אני מסופק אם רובו של העם בדורות הקודמים כן בקפדנות) אולם מתברר כי רק קיומו של גורם זה יכול להיות משותף לבני העם בתפוצותיהם השונות, כי הרי איננו בנויים על טהרת הגזע ואין כיום כשם שלא היו בעבר אינטרסים אחרים המשותפים לבני העם לתפוצותיו. יש המדברים על שתוף גורל וזכרונות משותפים, אך טבעם של ערכים אלה שהם נמוגים באין להם המשכיות. העובדה שעדיין קיימת זיקת גומלין בין מדינת ישראל ויהדות התפוצות מצביעה על כך שהראשונה לא הפקיעה עצמה כליל, ולפחות לא באופן מודעי (Consciously) מתחומה של ההלכה היהודית אם כי מהבחינה המעשית אין חוקתה חופפת אותה.

ג. עצם העובדה שמדינת ישראל היא מדינת יהודים החיים בעמצאות פוליטית בתחומה של ארץ ישראל שהיא עצמה חלק בלתי נפרד מערכי הקיום היהודי יוצרת רקע פוטנציאלי לבנייתה של מדינה יהודית ממש. רעיון זה מפותח באריכות במשנותיהם של אבות הצוות הדתית ובמיוחד במשנתו הציונית של הרב קוק זצ"ל. אני מודה כי נקודה זו שייכת עתיד, ואולי אפילו לעתיד ה- משיחי, וכי מטרה זו תהיה מושגת אך ורק כתוצאה מתהליך הינוכי ממושך, רצוף מאבקים אידיאולוגיים ופוליטיים ומלווה בעליות וירידות כדוגמת כל תהליך הסטורי, אך ברור כי רק מדינה של יהודים משמשת ערובה ליצירתה של מדינה יהודית ממש.

מדינת ישראל קמה לפני כ"ז שנים לאחר מאבק אית- נים בתחום הרעיוני הפוליטי ובשדה הקרב, ולאחר ששליש מבני עמנו הושמד במשרפות השטן. מגילת העצמאות ש- הוקראה על ידי דוד בן-גוריון במוזיאון התל-אביבי גילתה את היסודות היהודיים של תקומה זו אם כי חלקם היו מ- טושטשים קמעה בערפילי נסוח. השאלה המציקה לרבים היא האם המדינה בתחיקתה, הליכותיה ופעולותיה כלפי פנים וחוץ אכן מדינה יהודית היא.

חוגים מסוימים ימהרו ל- השיב, ולעתים באנחת צער, כי מדינה זו אינה יהודית יותר מאשר כל מדינה אחרת, ואילו אחרים לא יהסו לאמר כי צביונה היהודי של המדינה אינו מוטל בספק. הדעה הראשונה תגלה לנו כי יש מקום לדבר על מדינת יהודים ולא על מדינה יהודית, תוך הדגשת העובדה שאף תיאודור הרצל עצמו הנחשב לחוזה המדינה דיבר על מדינת יהודים מבלי לטרוח להסתיר את דעתו כי זו לא תהיה מבוססת על תשתית תורנית מסורתית. מובן כי הבהרת מושג היהדות חייבת להיות ביסוד התשובה לשאלה הנדונה, וגלוי לכל כי בעצם הבהרה זו טמונה מחלוקת קשה שאינה תמיד לשם שמים. יש המדברים על יהדות של הלכה, יש

שלמה פרלה

STIRLING HOTEL

Delversstraat 74 Delvers Street
Cnr./H.v. Pritchard Street
Johannesburg
Telephone 23-1641

*

incorporating/waarby ingelyf is

Black Knight Grill

"Hospitality our Speciality"

"Wees tuis met Thys"

Greetings to the State of Israel on its
27th Anniversary.

ברכותינו ואיחולינו הלבביים למדינת ישראל
ליום העצמאות ה-27